

[30] me4.eu
eu4.me vanjski odnosi
ja za evropu, evropa za mene

Kontakt: Kancelarija glavnog pregovarača:
tel: +382 (0)20 225-568; +382 (0)20 246-264
e-mail: kgp@mfa.gov.me; web sajt: <http://www.mvpei.gov.me/>

30 | VANJSKI ODNOSI

Ovo poglavlje se odnosi na zajedničku trgovinsku politiku EU, multilateralne odnose, bilateralne sporazume s trećim zemljama, kao i razvojnu politiku i humanitarnu pomoć.

Pravna tekovina za 30. poglavlje se najvećim dijelom sastoji od direktno primjenjivog zakonodavstva EU, koje uglavnom proizlazi iz višestranih i dvostranih obaveza Evropske unije u području trgovine, kao i iz velikog broja autonomnih trgovinskih mjera. Neke direktive iz područja izvoznih kredita i robe dvostruke namjene zahtijevaju prenošenje u nacionalno zakonodavstvo.

Od zemalja kandidata zahtijeva se postupno usklađivanje politika prema trećim zemljama i pozicija u međunarodnim organizacijama s politikama i stavovima koje prihvataju Evropska unija i njene države članice. Kada je riječ o zahtjevima u pogledu razvojne politike i humanitarne pomoći, od Crne Gore se očekuje da uskladi domaće zakonodavstvo s pravnom tekovinom EU, međunarodnim obavezama koje prihvataju države članice EU i da obezbijedi kapacitete za učestvovanje u razvojnoj i humanitarnoj pomoći namijenjenoj zemljama u razvoju i najmanje razvijenim zemljama.

ZAJEDNIČKA TRGOVINSKA POLITIKA EU

Zajednička trgovinska politika (ZTP) je jedan od temelja vanjskih odnosa Evropske Unije. Bazira se na jedinstvenim pravilima u okviru carinske unije i zajedničke carinske tarife i ujedno oblikuje trgovinske odnose država članica EU sa trećim zemljama.

Osnovni ciljevi ZTP definisani su članovima 206 i 207 Ugovora o funkcionisanju EU koji uključuju: razvoj svjetske trgovine, postupno ukidanje ograničenja u međunarodnoj trgovini i smanjivanje carinskih barijera.

Unija ima niz sklopljenih trgovinskih sporazuma s trećim zemljama, od kojih se neki odnose na sve aspekte trgovinskih odnosa, a drugi samo na određene proizvode ili grupe proizvoda. Sporazumi se razlikuju prema opsegu povlastica koje se odobravaju. Posebno se to odnosi na države kandidate za članstvo u EU, ali osim njih, ističu se i sporazumi sklopljeni s Rusijom, Ukrajinom, državama na Kavkazu i u središnjoj Aziji, koji obuhvataju područje trgovine, energetike, zaštite životne sredine, saradnju na području nauke, borbu protiv kriminala i politički dijalog.

MULTILATERALNI ODNOSI

Multilateralni odnosi pokrivaju odnose u kontekstu Svjetske trgovinske organizacije, multilateralne saradnje u oblasti pristupa tržištu (roba/usluga), carina, transporta, zaštite životne sredine, di-

vlje flore, faune i prirodnih resursa. Poglavlje 30 pokriva i saradnju s regionalnim i međunarodnim organizacijama, s ciljem promovisanja ne samo ekonomskog razvoja, već i demokratije, stabilnosti i poštovanja ljudskih prava.

BILATERALNI SPORAZUMI S TREĆIM ZEMLJAMA

EU je potpisala preko 200 različitih ugovora o slobodnoj trgovini (FTAs) sa ekonomskim grupacijama i pojedinim zemljama. Carinska unija uspostavljena je sa Turskom, Andorom i San Marinom. Sporazumi o partnerstvu i saradnji potpisani su sa Rusijom i Ukrajinom. Obaveza države koja pristupa Evropskoj uniji je da otkáže sve ugovore o slobodnoj trgovini (FTA) u njihovoj cijelosti članstvom u EU, i da osigura da svi ugovori/sporazumi o trgovini, investicijama i ekonomskoj saradnji, kao i svi drugi ugovori/sporazumi, budu harmonizovani s pravnom tekovinom EU.

EK ima nadležnost da pregovara i zaključuje trgovinske sporazume.

RAZVOJNA POLITIKA I HUMANITARNA POMOĆ

- U području razvojne politike i humanitarne pomoći, od država članica EU se zahtijeva usklađivanje s pravnom tekovinom EU i međunarodnim obavezama, kao i obezbjeđivanje kapaciteta za učešće u razvojnim i humanitarnim politikama EU.
- Evropska unija i njene države članice finansiraju gotovo polovinu sveukupne međunarodne razvojne pomoći. Pomoć se, osim za projekte ekonomskog razvoja, odnosi i na izgradnju demokratskih institucija, gradnju infrastrukture, razvijanje makroekonomskih programa i promovisanje ljudskih prava. Važan mehanizam razvojne politike EU predstavlja Opšti sistem preferencijala (GSP) kao svojevrsna trgovinska povlastica namijenjena zemljama u razvoju.
- Važno je spomenuti i aktivnosti Evropskog fonda za razvoj (EDF) čijim sredstvima se obezbjeđuje finansijska pomoć zemljama u razvoju i najmanje razvijenim zemljama.
- Unija, takođe, izdvaja velika finansijska sredstva za humanitarnu pomoć, odnosno podršku i zaštitu ljudi u ratnim područjima i područjima pogođenim prirodnim katastrofama u skladu s načelom nediskriminacije.
- Razvojna i humanitarna pomoć se raspodjeljuje korisnicima na svim kontinentima, s posebnim akcentom na Afričku, karipsku i pacifičku grupu država (ACP) i Prekomorske zemlje i područja (PTOM).